

Okul Öncesi Dönemin Önemi

Çocukların keşfetmek ve öğrenmek için doğal bir eğilimleri vardır. Öğrenme, çok erken yaşlarda başlar ve hayat boyu devam eder. Çocuklar dünyaya geldikleri ilk andan itibaren, daha okula başlamadan çok önce öğrenmek ve keşfetmek için büyük bir heves duyarlar: aktif bir şekilde etraflarını keşfederler, iletişim kurmayı öğrenirler ve etraflarında gördükleri şeylere dair fikirler oluşturmaya başlarlar.

Okul öncesi dönem beyin gelişiminin ve sinaptik bağlantıların kurulma oranının en yoğun ve hızlı yaşandığı dönemdir. Beyin gelişimi çocuğun bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor gelişimi için güçlü bir zemin oluşturur. Bu nedenle çocuklar özellikle okul öncesi dönem olarak adlandırdığımız ilk altı yılda çok hızlı büyürler ve dil, bilişsel, sosyal-duygusal ve motor gelişim alanlarında şaşırtıcı bir hızla yetkinleşirler. Böylece çocuğun kendi potansiyelini gerçekleştirmesinin ve toplumun üretken bir ferdi olabilmesinin yolu açılmış olur. Beyin okul öncesi dönem boyunca hızlı geliştiği için bu dönem, beynin çevresel etkilere en açık olduğu dönemdir. Bu kapsamda çevre, çocuğun gelişimini ve öğrenme motivasyonunu derinden etkiler. Çocuğun ne kadar keşfedebileceği, neler öğrenebileceği ve hangi hızla öğrenebileceği çocuğun çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyula ve çocuğa ne gibi imkânlar sunulduğuyula yakından alakalıdır.

Çevresel etkiler çocuğun beyin gelişimini olumlu yönde etkileyebileceği gibi, olumsuz çevre koşullarına bağlı olarak istenmeyen bir şekilde de etkileyebilir. Çocuğun sağlıklı bir beyin gelişimine sahip olabilmesi için okul öncesi dönem boyunca sağlıklı beslenmesi, zengin uyarıcı bir çevre içinde bulunması ve çocuğa yeni öğrenme fırsatlarının sunulması gerekmektedir. Çevre, uyarılar bakımından ne kadar zengin olursa çocuk o kadar hızlı gelişir ve öğrenir. Ancak çocuğun ilk yıllarını uyarıların yetersiz olduğu, duygusal ve fiziksel desteğin yeterince sunulmadığı ve yeni öğrenme fırsatlarının oluşturulmadığı bir çevrede geçirmesi çocuğun beyin gelişimini olumsuz etkiler. Bu durum ise çocuğun dil, bilişsel, sosyal-duygusal ve motor gelişim alanlarında gecikmeler görülmesine, ayrıca davranış problemleri sergilemesine yol açar.

Erken hayat deneyimleri çocuğun okula, öğrenmeye ve kendi becerilerine dair geliştireceği tutumları belirler ve okul başarısını etkiler. Okul öncesi dönemde olumlu deneyimler yaşayan çocuk okula, öğrenmeye ve kendi becerilerine dair olumlu davranışlar geliştirir. Çocuğun erken yaşta olumsuz deneyimler yaşaması ise onun bütün eğitim hayatını etkileyecek problemler yaşamasına sebep olabilir. Okul öncesi dönemde olumsuz deneyimleri olan çocuğun öz-değerinin düşük olduğu, okulda ve okul sonrası hayatta düşük başarı gösterdiği ve daha fazla davranış problemi sergilediği bilinmektedir.

Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi, gelişebilmesi ve öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmesi için nitelikli bilişsel uyarıcıların, zengin dil etkileşimlerinin, olumlu sosyal-duygusal deneyimlerin çocuğa sunulduğu ve çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir çevrenin oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Bu ise ancak sağlıklı bir aile ortamı ve nitelikli bir okul öncesi eğitimi ile mümkündür. (Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı, 2013, sayfa 12)

Okul öncesi eğitimi, çocukların hareket, bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve öz bakım alanlarında desteklenerek var olan potansiyellerini ortaya çıkarmalarını ve en üst düzeyde geliştirmelerini amaçlayan, programlı ve sistemli bir eğitim sürecidir.

Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Okul öncesi eğitimle çocukların motor, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal gelişimleri ile özbakım becerileri desteklenerek kişilik gelişimleri eğitimin temel hedefleri doğrultusunda güçlendirilir. Ayrıca, ilköğretime hazır bulunuşluklarına katkıda bulunacak bilgi, beceri ve tavırlar kazanmalarına yönelik çalışmalar yapılır. Şartları elverişsiz koşullardan ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı sunularak çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak amaçlanır.

Bilişsel Gelişim

Okul öncesi eğitim sayesinde çocuklar eşleştirme, sınıflandırma, gözlem yapma ve tahmin etme gibi bilimsel süreç becerilerini kazanırlar. Kitapları incelemek, boyama ve çizimler yapmak, yetişkine duygu ve düşüncelerini yazdırmak gibi faaliyetler dikkat, algı ve bellek gibi bilişsel süreçleri destekleyerek erken okuma ve yazma yetilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar, erken çocukluk eğitiminin çocuklar, aileler ve toplum üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmenin

% 50'si 4 yaşına,

% 30'u 4 yaşından 8 yaşına,

% 20'si ise 8 yaşından 17 yaşına kadar oluşmaktadır ve sadece bu bilgi bile okul öncesi yılların önemini gözler önüne sermeye yetmektedir.

Dil Gelişimi

Bu dönemde çocukların sözcük dağarcığı gelişir. Kendi görüşlerini ve düşüncelerini ifade ederken dili etkili bir şekilde kullanırlar. Ayrıca, dili anlama becerileri gelişir. Okul öncesi dönemdeki etkinlikler eğitime temel olacak şekilde dilin kurallara uygun kullanımını sağlar.

Sosyal ve Duygusal Gelişim

Okul öncesi eğitim süresince çocuklar ilköğretime hazırlanırken, paylaşmayı, işbirliğini, sosyalleşmeyi ve birlikte çalışmayı öğrenirler. Ayrıca arkadaşlarıyla çatışmaları ve ilişkilerinde ortaya çıkan problemleri çözümlemeyi, kendini nasıl ve ne zaman koruyacağını ve diğer çocukların hakkına saygı duymayı da öğrenirler. Bütün bunlar, çocuğun hayatında yer alabilecek problemlere çözüm yolları bulmasına ve problem çözme becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Çocuğun sosyal ve duygusal olarak kendi işini kendisinin yapması, problemlerinin üstesinden gelmesi ve bazı kararları kendisinin vermesi özgüvenini geliştirir. Özgüveni yüksek olan çocuk kendisini önemli, değerli, yetenekli ve başarılı biri olarak algılar.

Hareket Gelişimi

Katlama, boyama, kesme, kalem kullanma gibi etkinliklerin yapılması sonucu çocukların ince kas hareket becerileri gelişir. Koşma, zıplama, tırmanma gibi etkinliklerin yapılmasıyla da kaba hareket işlevleri kullanılır ve gelişir.